

pro ACTIUNEA CATOLICA ROMANA

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Omenirea are nevoie de Christos MESAGIUL DE CRACIUN AL PAPII

Încă odată speranța e tema propusă meditației « cetățenilor lumii » de radio-mesagiul de Crăciun al Sfântului Părinte Paul VI.

În lumea actuală a cuceririlor tehnice și a unui progres devenit obiectivul suprem al « noului umanism », speranța și-a pierdut însă semnificația religioasă și mântuitoare de desăvârșire a omului prin Christos, limitată, cum e pentru mulți, la aspirația desăvârșirii « împărăției pământești ». Speranța aceasta « laică » e motorul unei societăți în continuă transformare, e « impulsul interior al dinamismului contemporan » și « rădăcina imensului efort al lumii moderne ».

Ea e « atracția apocaliptică spre un viitor de cucerit » și spre un « nou umanism, care ar trebui să ia naștere din crisalida concepțiilor tradiționale ».

Îndreptată însă exclusiv spre cuceriri și țeluri « pământești », omenirea e « surdă la mesajul adevăratei și supremei speranțe, care e Christos ». De aici criza valorilor tradiționale care frământă societatea contemporană și pe care mesajul papal o identifică într-o seamă de manifestări negative ale omului zilelor noastre, care fac din acest mesaj o panoramă dramatică a insuficienței acestui om, prizonier din ce în ce mai conștient de monstruozițitatea mecanismului care îi îngreșește libertatea și îl anulează.

Contestația e azi expresia revoltei omului împotriva unui angrenaj pe care l'a construit cu atâtea eforturi și suferințe. « Astăzi totul se contestă. Astăzi nu se mai crede în valorile stabile ale credinței, ale culturii, ale instituțiilor; viitorul e privit numai ca aspect cronologic, coerent cu o tradiție în proces de desvoltare. E însă o desvoltare « rebelă », al cărei motor e o încredere aproape fatalistă și mesianică într-o înnoire radicală și generală și într-o fericire în sfârșit liberă și deplină ».

Doi sunt, pentru Paul VI, factorii care au determinat această situație de « tensiune a speranței »: pe de o parte descoperirea unor crescânde posibilități de cucerire a naturii prin cercetarea științifică, pe de altă parte conștiința necesităților în care se află încă, sub atâtea aspecte, omenirea.

Această dublă descoperire — a spus Papa — a « trezit dorințe noi și imense în sufletele oamenilor: speranța, adică, de a folosi bogăția produsă de cuceririle sale pentru rezolvarea unor probleme care denunță încă insuficiențele acestei societăți a progresului.

Progresul, însă, creiază el însuși, în unele domenii, primejdii enorme și înspăimântătoare pentru întreaga omenire. Posibilitatea folosirii de către omul modern a forțelor ucigătoare intrate în stăpânirea sa, întinde pe orizontul nostru nori grei de teroare și de nebunie.

« Pacea oamenilor, sau mai bine zis existența oamenilor pe fața pământului e primejduită. Puterea de distrugere a omului zilelor noastre e incalculabilă; și fatala probabilitate ca această probabilitate să poată într-o zi distruge din temelii cetatea omenescă depinde de cauze tragic libere, pe care nici știința, nici tehnica nu le pot stăpâni. Si iată că atunci neliniștea și frica iau locul speranței ».

Există, apoi, un alt grav motiv de îngrijorare pentru omul contemporan: « primejdia ca sistemul economic și social pe care el îl construște cu atâtea trudă și cu rezultate practice atât de strălucite, să devină închisoarea sa; primejdia de a se vedea transformat într'un simplu instrument mecanic al mașinilor a producției; care dacă pe de o parte oferă atâtea minunate îmbunătățiri exterioare, pe de altă parte îl robește unui colossal aparat dominator ». Va lua astfel naștere o societate bogată, satisfăcută, dar lipsită

de idealuri superioare care dau sens și valoare vieții, și surdă la implorările săracilor, « care, totuși, se numesc oameni, și frați sunt ».

Omenirea nu poate însă deveni victima acestui faliment. Ea « are nevoie să fie salvată, are nevoie de un salvator, de un Mesia, are nevoie de Christos ». De aceea — a încheiat Papa — după aproape douăzeci de veacuri, vestea nașterii lui Christos își păstrează intactă actualitatea. Christos, care în noaptea aceia fericită de la Betleem s'a inserit în istorie și în destinele omenirii, e încă viu. Adevărul său ne învață ce trebuie să facem și să iubim; ne învață să-L vedem în cei care suferă; ne restituie libertății, demnității și așteptărilor omului ideal; ne face capabili de dreptate, de bunătate, de pace: e lumina lumii ».

« Lentă dar sigură, grea dar triumfătoare, autentică dar în același timp atât de actuală e palingeneza creștinismului, care are virtutea de a inculca speranța și de a da viață nu numai orânduirii sale religioase și supranaturale, ci și orânduirilor profane și naturale. Ancorându-și speranțele la speranța Christos coborâtă din împărăția cerurilor, omenirea știe că munca ei nu e zadarnică ».

Ulei De Grigorescu

Papa printre muncitori

Prezența Sfântului Părinte Paul VI în mijlocul muncitorilor centrului industrial «Italsider» de la Taranto, unde Papa a vrut să celebreze anul acesta Liturghia Nașterii Domnului a făcut să cadă — și poate nu numai ocazional — bariera care «desparte azi lumea muncii de lumea religioasă a Bisericii»: aceasta e semnificația entuziasmului de nedescris și a emoției cu care muncitorii importantului centru industrial creiat pentru ridicarea nivelului de viață al unuia din provinciile Italiei care deține primul național al șomajului și al emigrației, l-au primit în mijlocul lor pe Papă. Un entuziasm și o emoție manifestate de zeci de mii de muncitori

ai altor industrii locale care, în salopetă și chivără, au așteptat, amestecați în mulțimea care făcea zid compact de-alungul parcursului de douăzeci de chilometri, de la aeroport în centrul orașului, trecerea cortegiului papal.

Prezența noastră printre voi în noaptea aceasta sfântă a Crăciunului — avea să spună mai târziu Papa în cuvântarea rostită în fața a cinci mii de muncitori și a familiilor lor prezenți la ritul celebrat la un altar de fontă în uriașul pavilion al «laminatorului» — vrea să fie o «reconciliere» și începutul unei «noui alianțe» între Biserică și lumea muncii.

Prima întâlnire a Papii cu muncitorii a

avut loc în peisajul apocaliptic al dunelor de cărbune și al râurilor de metal incandescent din sectoarele fabricii unde munca nu putea fi întreruptă și pe care Papa a ținut să le viziteze înainte de celebrarea ritului liturgic. Puține cuvinte din partea Păstorului venit să-și caute «oile pierdute» în această «anticameră a progresului» unde oamenii devin simple instrumente ale unui angrenaj monstruos care tinde să-i desumanizeze»; și mâini, sute de mâini negre întinse să prindă mâna albă, ireală a Papii într-un gest pornit din inimă, care voia să pecetluiească un legământ.

Apoi Liturghia, slujită la miezul nopții în imensul hangar unde se fabrică tuburi și plăci de metal, și unde Papa a intrat purtat de o «sedia gestatoria» absolut inedită în istoria papalității; un decovil folosit pentru transportul materialului. A slujit Liturghia pe un altar improvizat cu o enormă placă de fontă, în spatele căruia torțele și lumânările aprindeau licăriri dulci în grupul plastic închipuind, din fâșii de metal, o surreală scenă a Nașterii Domnului. Un moment emoționant al acestei Liturghii a fost acela când din mii de piepturi a isbucnit coral, la unison de emoție cu Papa, un Crez fără precedent în ceremonialul Liturghiilor pontificale.

În cuvântarea rostită după Evanghelie, Paul VI a stabilit termenii «noului legământ» al Bisericii cu lumea muncii. Un legământ — a spus — care nu vrea să fie o «clericalizare a muncii omului», o «înfrânare a expansiunii» acestei munci, o nouă antinomie care să opună finalitatea religioasă a vieții dezvoltării și progresului activităților omenești, și Evanghelia «progresului științific, tehnic, economic și social». Fiindcă cuceririle omenești nu sunt decât «semnul măreției lui Dumnezeu», nu sunt decât o expresie a gloriei sale. Fiindcă dacă slavă Domnului cine produce opere ciclopice și perfecte ca aceea în care ne găsim acum, sau stăpânește forțele naturii într-atât să deschidă îndrăselii omului căi pentru întreprinderi minunate și până ieri de neînchipuit, ca aceea care tocmai în noaptea aceasta sfântă duce trei oameni în spațiul ceresc din jurul lunii. Apoi, adresându-se din nou muncitorilor, a spus: «Nu ere deți și nu spuneți că Biserica nu vede durere, voastre, că ea e surdă la vocile voastre. Biserica vă cunoaște, vă studiază, vă interpretează, vă apără. Ea nu poate împărtăși pasiunile clasiste, când acestea izbucnesc în sentimente de ură și în gesturi de violență; dar Biserica recunoaște nevoia de dreptate a poporului cinstit, apără, după puterile ei, și promovează această dreptate. Muncitorul însă nu are nevoie numai de dreptate economică, de salariu, de o bună stare materială, ci de dreptate civilă și socială. De aceea Evanghelia e azi mai mult ca oricând la locul ei printre muncitori; acolo, adică, unde primejdia desumanizării e mai mare decât oriunde: în lumea voastră industrială, unde oamenii riscă să fie reduși la «o dimensiune», când ei sunt vii, suferinzi, și au nevoie de pace, de demnitate de dragoste».

Cu același decovil pentru transportul materialului, cu care intrase în improvizata «catedrală a muncii», Papa a părăsit pavilionul, în ovațiile și aplauzele «fiilor» înfășurându-se.

O inițiativa pentru dialogul ecumenic: Biblia «concordată»

Printre edițiile de artă care în preajma Crăciunului, au transformat marile librării din Roma într-un adevărat rai al bibliofililor, și-a făcut apariția o carte cu titlu straniu: «Biblia concordată». Ediție de lux, în doua volume, cu 64 planșe în culori și 16 hărți. E editată de Mondadori și costă 32 mii de lire.

Pentru a face înțeles titlul acestei lucrări e necesară o explicație filologico-teologică.

Cuvântul «concordie» are, în sens religios, o istorie ceva mai veche decât cuvântul «ecumenism»; își face apariția în 1577 în primele discuții interne ale luteranismului, când divergențele asupra câtorva puncte dogmatice au fost rezolvate tocmai cu un document cunoscut cu numele de «Formula concordată». Era o concordie, adică un acord, o înțelegere, pe jumătate diplomatică, pe jumătate teologică; ca atâtea alte episoade iluzorii din preistoria ecumenismului: Conciliul de la Lion, Conciliul de la Florența...

Astăzi creștinii își dau înșfârșit seama că unitatea, ea har, nu poate fi nici creiată și nici meritată. Singura atitudine posibilă și realistă pentru a se ajunge la ea e dispunerea spirituală la această regăsie în credință; e dorință de a realiza unitatea creștină; o dorință care implică cu necesitate o atitudine nu numai intelectuală, ci spirituală, în primul rând spirituală.

Această «Biblie Concordată» poate fi socotită expresia unui asemenea gest de dispunere la unitate: expresia «concordiei», cum ne spune istoria ei.

În 1959, o societate biblică de la Ravenna a luat inițiativa traducerii Bibliei de către o echipă de specialiști în materie din diferite confesiuni. Bibliști catolici, protestanți și evrei, la care apoi se adăoga un ortodox, au primit însărcinarea traducerii și a comentariilor.

Trebue să precizăm că era vorba de o inițiativă particulară, nu oficială, venită din partea unui grup de persoane, și nu de Biserică. E vorba, așadar, de o traducere interconfesională, în care nici un pasagiu nu e tradus în mod inacceptabil pentru una sau alta din confesiunile la care aparțin traducătorii.

Să ne înțelegem: în fiecare versiune biblică, a oricărei Biserici și limbi, cuvintele lui Isus la Cina cea de Taină (ca să facem un exemplu) sunt aceleași: «Acesta e trupul meu». Dar noi știm cu toții că numai

asupra acestui adevăr lingvistic există o mulțime de deosebiri de credință și de altar; și că până când interpretarea teologică nu va fi una singură, ascultarea cuvântului lui Dumnezeu nu va fi una singură, egală, adică, pentru toți, chiar dacă formularea verbală e identică.

«Noi — scria recent un ecumenist — mergem acum pe un drum care de la Turbul lui Babel duce la minunea limbilor din prima coborâre a Spiritului Sfânt». Importanța acestei situații de tensiune astăzi existentă între unitatea cuvântului lui Dumnezeu și unitatea ascultării e atât de mare încât această unitate a ascultării trebuie pusă pe același plan cu unitatea botezului și a Euharistiei («Un singur Dumnezeu, o singură credință, un singur botez» — cum scrie Sf. Apostol Pavel).

O traducere interconfesională nu e așadar suficientă pentru a uni credințele; așa cum mai multe traduceri nu implică cu necesitate o stare de despărțire confesională. Ceeace e important în inițiativa acestei traduceri «concordate» — care are mai multe precedente în așazisele «Biblii ecumenice» — nu e faptul că ea ar fi fost «dorită» — ba chiar *voită* de Papa Ioan, cum susțin prezentatorii ei, ci faptul că ea reprezintă în mod concret conștiința că cuvântul lui Dumnezeu trebuie ascultat *împreună*, în sensul cel mai total și mai imperativ al cuvântului.

Privitor la valoarea științifică a acestei «Biblii concordate» nu e necesară o erudiție teologică excepțională pentru a ne da seama de seriozitatea și vastitatea documentării pe care se sprijină fiecare comentariu în parte, interesante chiar pentru profani ca noi, atât din punct de vedere arheologic și filologic cât și simbolic; adică pentru expunerea interpretărilor divergente ale diferitelor confesiuni, acolo unde textul e înțeles — sau «ascultat» în mod divergent.

Nu e cazul să ne aventurăm într-o analiză amănunțită a expresiei literare a acestei Biblii interconfesionale. Fiind vorba de o traducere de echipă, făcută de oameni care provin din culturi diferite, diferențele de nivel, cât privește stilul, sunt inevitabile.

În orice caz e vorba de o lucrare lăudabilă atât pe planul seriozității științifice cât și pe acela al eleganței și frumuseții prezențării grafice.

PRIN RUGACIUNE LA UNITATE

Marele resort al ecumenismului, «inima ecumenismului» — cum seria de curând episcopul de Veroli-Frosinone, Mons. Giuseppe Marafini într'un articol publicat de «Observatorul Roman», e rugăciunea; rugăciunea în comun. Fiindcă rugăciunea reacutizează suferința pentru starea de despărțire, de desmembrare a Bisericii unice instituită de Christos, realizând acea unitate profundă care îi întrupește laolaltă pe toți creștinii, indiferent de denumirile lor confesionale, în însăși inima lui Christos, care prin vocea discipolilor săi se roagă Tatălui ceresc ca «toți să fie una».

Rugăciunea e formula cea mai eficace pentru a face înțeleasă adevărata esență a ecumenismului, forma cea mai înaltă și cea mai vie de trăire a dragostei față de Biserică și expresia cea mai autentică a mărturiei fidelității noastre față de această Biserică unică, care perpetuează în veacuri jertfa mântuitoare.

E drept că de la un timp ecumenismul spiritual a intrat, ca să spunem așa, în conul de umbră al unui ecumenism practic, de inspirație mai curând laică decât religioasă, ale cărui inițiative restrâng scopurile mișcării la activități concrete care angajează Bisericele mai curând pe tărâmul realizărilor sociale decât pe acela al întâlnirilor spirituale de meditație și de rugăciune în comun. Impresia aceasta e confirmată în plin de documentele evenimentelor ecumenice majore din ultimii trei ani, și nu poate fi contrazisă de episoade răslețe de intercomuniuni sau de așa-zisele «comuniuni deschise», care, la drept vorbind, fac mai mult rău decât bine, semănând confuzie în rândurile credincioșilor.

Pentru a preveni atât primejdiile «socializării» ecumenismului cât și pe acelea ale unui entuziasm ecumenic care minimizând motivele întemeiate ale despărțirii duce inevitabil la irenism și deci la confuzie, Secretariatul pentru Unirea Creștinilor și Consiliul Mondial al Bisericilor, cele două mari organisme în fruntea mișcării ecumenice universale, redactează de câțiva ani o broșură cuprinzând rugăciuni și lecturi biblice, care servește drept ghid al Săptămânii de rugăciuni pentru Unitate, celebrată în întreaga lume creștină de la 18 Ianuarie — sârbătoarea Catedrei Sf. Petru — la 25 ale aceleiași luni, sârbătoarea convertirii Sfântului Pavel.

Tema rugăciunilor și a lecturilor biblice alese pentru «Săptămâna» din anul acesta de un comitet format din reprezentanți ai celor două organisme ecumenice, e cât se poate de actuală și de sugestivă: «*chemați la libertate*».

Lecturile din Vechiul Testament subliniază primele faze ale îndeplinirii planului dumnezeesc, care se manifestă în istoria «poporului ales» cu anunțuri profetice și deschideri grandioase spre faza de săvârșire a plinirii timpurilor de care toate popoarele sunt chemate să se bucure.

Lecturile din Noul Testament pun cititorul în contact cu realizarea planului dumnezeesc în universalitatea și transcendența sa de reconciliere a tuturor oamenilor cu Dumnezeu.

Semnificația ecumenică a libertății creștine e scoasă în evidență de scurte invocații, care urmează lecturile indicate pentru fiecare din cele șapte zile ale «Săptămânii de rugăciuni pentru Unitate» și de o seamă de

rugăciuni ale căror texte sunt motive liturgice sau sunt luate din manuale catolice și din autori protestanți.

Libertatea creștină implică în primul rând eliminarea atitudinilor exclusiviste și intolerante, contrarii acestei libertăți și care constituie o piedecă gravă în calea ecumenismului.

Libertatea dăruită lumii de Christos presupune cu necesitate acceptarea pluralismului legitim al tradițiilor, atât pe tărâm liturgic cât și teologic.

Ea ne pune în starea de spirit care face acceptate diferitele expresii ale culturii și ale experienței religioase.

Cardinalul Wyszynski: încercările nu ne înspăimântă

În cursul Liturghiei celebrată la biserica Santa Maria in Trastevere cu ocazia vizitei sale la Roma, Cardinalul-Primate al Poloniei, Stefan-Wyszynski, a rostit o cuvântare, ilustrând situația actuală a Bisericii în Polonia și reafirmând «fidelitatea neclintită a poporului polonez față de Sfântul Scaun».

«Fidelitatea noastră față de Biserică — a spus Cardinalul Wyszynski — cere de multe ori sacrificii mari, dar lucrul acesta nu ne înspăimântă fiindcă știm că fără sacrificii Biserica lui Christos, cel care a murit pe cruce pentru învierea noastră, nu va putea duce poporul lui Dumnezeu la țelul destinului său, și fiindcă noi credem cu tărie în încercările vieții de toate zilele, care sunt crucea hărăzită nouă de Dumnezeu. Si numai prin cruce se ajunge la slavă».

Biserica milenară a Poloniei — a continuat Cardinalul — are o bogată experiență. În istoria noastră glorioasă sau dureroasă, mai ales în timpul desmembrării națiunii, am privit totdeauna cu încredere la Sfântul Scaun. Aceasta ne-a ajutat să ne păstrăm fidelitatea față de Dumnezeu, față de Evanghelia și față de Biserica lui Christos, să întărim unitatea noastră internă, să dăm istoriei și vieții un sens supranatural. Pentru noi, în Polonia, Sfântul Scaun și Papa — Petru și Pavel în sediul apostolic — sunt semnul unirii noastre cu Christos, sunt siguranța credinței noastre și ordinea interioară a gândirii».

Cardinalul Wyszynski a încheiat exprimând încrederea poporului polonez în Papă, pentru tăria sufletească demonstrată prin mărturia credinței, prin tot ce a făcut până azi pentru apărarea demnității omului și pentru păstrarea și apărarea păcii mondiale».

PROBABIL UN ACORD ÎNTRE VATICAN ȘI STATUL POLONEZ

Un mare cotidian din Roma dădea de curând ca sigură sosirea la Roma a doi înalți funcționari ai guvernului dela Varșovia pentru încheierea unui acord cu Sfântul Scaun în legătură cu instituirea câtorva consulate ale Vaticanului în Polonia și a unei reprezentanțe diplomatice a guvernului comunist pe lângă Vatican.

Acordul acesta ar trebui deocamdată să se limiteze la o serie de «contacte volante» între reprezentanți ai decasterului pentru afacerile extraordinare ale Bisericii, și reprezentanți ai guvernului Gomulka.

Acordul acesta nu e dealtfel ușor de re-

Despărțirea și vrajba împiedecă adevărul și Spiritul Sfânt să circule în mod liber în Biserică. În comunitatea reunificată, și care își va fi redobândit deplina comuniune bisericească, adevărul va triumfa.

Si odată cu adevărul libertatea, fiindcă, spunea Sf. Pavel, adevărul ne face liberi».

Libertatea lui Christos se inspiră la legea supremă a dragostei și face respectată libertatea altora, demnitatea fiilor lui Dumnezeu și conștiința fiecăruia. În acelaș timp ea stabilește legătura între libertatea individuală și aceea a comunității și un raport de «servire reciprocă».

Cardinalul Wyszynski nu e de acord cu tezele susținute de mons. Casaroli, Capul numitului decaster și insistă ca nici o concesie să nu fie făcută Verșoviei fără o contrapartidă din partea guvernului comunist. Pentru Cardinalul Wyszynski această contrapartidă înseamnă libertate pentru Biserică; Mons. Casaroli susține dimpotrivă teza unor concesii care să fie o dovadă a bunăvoinței Vaticanului, cu speranța ca într'o atmosferă de destindere situația Bisericii în Polonia să se poată îmbunătăți sensibil. O altă piedecă e reprezentată de masiva emigrație poloneză în toate țările lumii, care își are reprezentantul său în Vatican în persoana ambasadorului Casimir Papée. Varșovia insistă acum ca Sfântul Scaun să refuze orice reconoaștere a emigraților, și Mons. Casaroli ar fi dispus să cedeze asupra acestui punct. Dar Cardinalul Wyszynski nu înțelege să-și părăsească turma în exil.

A treia piedecă a reprezentată de mișcarea catolică filo-comunistă «Pax», al cărei fondator, Piasecki, colaborează cu guvernul dela Varșovia pentru «edificarea Statului socialist».

Intr'o declarație făcută la înapoierea sa de la Roma Cardinalul Wyszynski a asigurat că Papa n'a renunțat la proiectatul pelerinaj în Polonia la sanctuarul marian de la Jasna Gora.

În Vatican declarațiile Cardinalului Wyszynski au fost trecute sub tăcere. În cercurile ziaristice internaționale se crede însă ca purpuratul polonez a fost autorizat de însuși Papa să facă declarația aceasta, care ar fi o primă sondare a reacțiilor guvernului polonez.

Dacă reacțiile acestea ar fi «pozitive» — și ar putea fi în cazul când, trecând peste o poziția Cardinalului Wyszynski, Vaticanul ar accepta propunerea poloneză de reluare a raporturilor diplomatice, prin înființarea unor consulate ale Vaticanului în Polonia și a unei ireprezentanțe oficiale poloneze în Vatican, se subliniaza în aceleași cercuri — vizita Papii în Polonia ar putea avea loc în cursul anului acesta, probabil în primăvară.

În Vatican se crede că independent de succesul sau insuccesul ofensivei diplomatice a guvernului Gomulka, acesta nu va repeta gestul din 1966 interzicând încă odată intrarea Papii în Polonia.

Gomulka are tot interesul de a face unitată și iertată brutalitatea intervieții trupelor Pactului de la Varșovia în Cehoslovacia, dând ospitalitate Pontifului Roman.

EUROPA ECUMENICA

BULGARIA

Patriarhul Cyril pentru o apropiere mai strânsă și mai activă de Roma

În cursul unei vizite făcute de curând la Sofia de secretarul general al Consiliului Mondial al Bisericilor, pastorul Eugène Carson Blake, Patriarhul-Primate al Bulgariei, Cyril, s' a declarat favorabil unei apropieri « mai strânsă și mai active » de Biserica Catholică a Romei.

În cursul unui banchet, Patriarhul a spus printre altele: « Opera ecumenică ne stă la suflet și am vrea să o vedem extinsă printr'o apropiere mai activă și mai strânsă de Biserica Romano-Catolică ».

În cursul vizitei sale pastorul Carson Blake a putut constata că, în ciuda presiunilor exercitate asupra Bisericii, în Bulgaria, locașurile sfinte din centrul capitalei « n'au fost transformate în muzee, ci funcționează încă — cel puțin cele vizitate — ca biserici ».

GRECIA

Nouii raporturi între Biserica ortodoxă a Greciei și Biserica catolică

Revista « Ekklisia » de la Atena, scrie, comentând schimbul de scrisori dintre Paul VI și Patriarhul Hieronymos al Greciei, că el constituie « o etapă istorică de foarte mare importanță pentru legăturile celor două venerabile și apostolice Biserici », de oarece e pentru prima oară că Papa, în autoritatea sa de Cap al Bisericii catolice, comunică « în spirit de frăție » cu Biserica ortodoxă helenică. Acest schimb de scrisori — continuă comentarul citat — « nu e numai o manifestatie formală de curtoazie, ci rodul unor speranțe spirituale din ce în ce mai vii printre creștinii tuturor confesiunilor, care doresc arzător creierea unor condiții favorabile restaurării comuniunii depline ».

Interzis în Grecia "prozelitismul"

« Un duș rece neașteptat » a definit de revista « Oikoumenikon » textul noii Constituții a Greciei privitor la religia predominantă a Țării și la celelalte religii.

Încă înainte de publicarea textului definitiv, Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe grecești și ziarul catolic de la Atena « Katholiki » prezentaseră guvernului colonelilor o seamă de observații și de nedumeriri asupra primelor două articole privitoare la religia predominantă, la libertatea de cult și la prozelitism; dar în timp ce Sfântul Sinod cerea întărirea poziției Bisericii ortodoxe, catolicii din Grecia cereau respectarea drepturilor religioase ale cetățenilor, independent de religia lor.

Textul redactat de comisia pregătitoare a Constituției spunea: « Religia predominantă în Grecia e cea ortodoxă orientală. Prozelitismul și orice ingerență care ar atenta la religia predominantă sunt interzise ».

Acceptând cererile Sfântului Sinod, textul definitiv a adăugat că « e interzis prozelitismul exercitat direct sau indirect, sau în orice altă formă ».

Într'un editorial al său ziarul « Katoliki » a protestat împotriva acestui emendament care reduce considerabil libertatea religioasă; e de la sine înțeles — se subliniază — că o asemenea dispoziție poate împiedeca orice manifestație religioasă ne-ortodoxă, considerând-o « prozelitism exercitat în mod indirect ».

Recenta reacție catolică împotriva noii Constituții în Grecia face obiectul unui articol iscălit într'un ziar catolic italian de E. Stephanou. După ce relevă schimbarea de climat care a caracterizat raporturile Patriarhului Hieronymos cu Roma după destituirea Patriarhului Chrisostomos, autorul articolului citat subliniază că « nu se poate totuși spune că ecumenismul ar fi făcut pași importanți în Biserica Greciei, mai precis în rândurile ierarhiei și ale clerului. Nu există climatul de pace și de încredere care să primească cu satisfacție evenimente și orice simptom de reapropiere a celor două Biserici. Spiritele sunt încă stăpânite de o anumită răceală bănuitoare. Multe organizații bisericesti rămân încă închise ecumenismului. Arhiepiscopul Hieronymos, puternic legat de Sinodul său, e obligat să țină seamă de părerile acestuia. Si astfel vechile măsuri, care interziceau raporturile cu catolicii, continuă să fie în vigoare ».

Autorul articolului citează două documente care fac lumină asupra actualelor orientări ale Bisericii grecești față de ecumenism. În primul rând seria de articole publicate în buletinul oficial al Bisericii ortodoxe grecești « Ekklisia », de prof. Trembélas, fondatorul și președintele organizației « Sotir », care, împreună cu organizația religioasă « Zoi » are mare greutate în reorganizarea Bisericii grecești.

Argumentările profesorului Trembélas — pe care p. Stephanou îl definește « o personalitate de valoare a teologiei ortodoxe, un creștin cu inima vibranta și plină de entuziasm, de care Biserica Greciei e pe drept cuvânt mândră », sunt hotărât potrivnice oricărei forme de dialog cu Biserica catolică. Teologul ortodox rezumă în următoarele șase puncte motivele care se împotrivesc unui dialog între cele două Biserici: 1) deosebiri între cele două Biserici sunt foarte adânci; 2) dialogul dragostei, condus fără un criteriu, se prezintă plin de primejdii; 3) ortodocșii n'au mulți teologi și nici prea bine pregătiți pe care să-i poată opune catolicilor; 4) dragostea, caritatea, e bună, dar are limite precise în amintirea răului făcut de catolicism ortodoxiei; 5) abrogarea anatemei din trecut n'a folosit decât Bisericii catolice; 6) Biserica ortodoxă trebuie să rămână fidelă acelora care în trecut și-au dat viața pentru păstrarea integrității credinței ortodoxe.

Organizația « Sotir » a publicat și difuzat un fascicul intitulat « Atenție la lupi », care își propune să apere poporul ortodox de orice contaminare, mai ales catolică, care ar putea fi posibilă prin ecumenism ».

ANGLIA

Raporturile dintre anglicani și catolici într'o recentă declarație a Arhiepiscopului de Canterbury

Pe marginea lucrărilor Intrunirii generale a Conciliului Mondial al Bisericii lor de la Upsala, arhiepiscopul anglican Michael Ramsey a făcut de curând câteva interesante declarații asupra raporturilor dintre catolici și anglicani.

Comentând afirmația secretarului general al Consiliului Mondial al Bisericii, Eugène Carson Blake, după care tipul și sistemul de doctrină al Bisericii catolice ar face « destul de anevoioasă » integrarea ei în unitatea Bisericii, arhiepiscopul Ramsey a declarat: « Nu văd o excludere a Bisericii catolice de către Consiliul Mondial al Bisericii ci mai curând voința Bisericii catolice de a găsi forma cea mai potrivită de integrare. « Ramsey a adăugat că prezența a 15 observatori catolici la Upsala « nu înseamnă că ei au venit aici pentru a vedea, ci pentru a participa și a interveni în discuții ».

Raporturile dintre catolici și anglicani — a încheiat doct. Ramsey — s'au îmbunătățit mult. La fel legăturile dintre credincioșii celor două confesiuni. « Singurul motiv de discordie între catolici și anglicani e, pentru doct. Ramsey, poziția luată recent de Vatican în chestiunea căsătoriilor între credincioși de religii deosebite. « Eu cred că asupra acestor probleme compromisiunile nu sunt admise, deoarece concepțiile catolice sunt greșite și ca atare trebuie să fie schimbate », a încheiat doct. Ramsey.

• • •

În cursul lucrărilor celei de a zecea Conferințe de la Lambeth, Mitropolitului anglican al Indiei, Birmaniei și Pakistanului, rev. Lakdasa de Mel, a propus în sânul uneia din comisile Conferinței, ca președinția Consiliului Mondial al Bisericii să fie încredințată Papii.

« Deși nu putem accepta doctrina infailibilității — a spus rev. Lakdasa — și nici jurisdicția papală asupra tuturor Bisericilor, așa cum e concepută acum de Roma, eu cred că o mare majoritate de anglicani ar fi dispusă să recunoască Papii, într'o Biserică reunită, o poziție de primat care s'ar sprijini pe motive bine întemeiate atât din punct de vedere istoric cât și doctrinal ».

Suedia

A cincea Intrunire Generală a Consiliului Mondial al Bisericii ar urma să se țină între 1973 și 1975.

Hotărârea aceasta a fost luată puțin înaintea de încheierea lucrărilor Intrunirii de la Upsala.

S'a insistat asupra necesității unei amplificări a participărilor, cerându-se ca la lucrările viitoarei Intruniri laici să fie mai numeroși reprezentanți, și să fie accentuată participarea tinerilor și a femeilor.